III. évfolyam. 1892. 3. szám. Selmeczbánya, január 17.

Selmeczbányai Hiradó.

TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 „
Negyed évre . . . . . 1 „
Egyes szám ára 10 krajczár.

Felelős szerkesztő:
VÖRÖS FERENCZ.
Kiadók:
JOERGES AGOST özv. és Fia.
A lapot illető szellemi közlemény a szerkesztőre, az anyagi rész pedig a kiadókra czimzendő.

HIVATALOS HIRDETÉSEK DIJA:
100 szóig 2 frt., ezentúl minden megkezdett 100 szónál 50 krral több
Magánhirdetések megállapodás szerint számittatnak.
Nyilt-tér három hasábos sorért 10 kr.
Bélyegdij minden hirdetésért 30 kr.
Kéziratok nem adatnak vissza.

A magyarosodás utján.

A magyarság az utolsó tiz évben csaknem egy millióval szaporodott. Ez a gyarapodás az ország összes lakosságához arányitva éppen két százalékot tesz ki, s a legfényesebb bizonysága annak, hogy a magyarság hóditó erővel rendelkezik s asszimiláló képességének hatalmát teljes mértékében érvényesitheti, s hogy mindezeknél fogva államfentartó hivatása kétségbevonhatlan.

Liberális törvényeink fokozatos fejlesztése mellett tehát reményünk lehet, hogy szerencsés körülmények között, az egységes nemzeti állam iránt táplált vágyaink is teljesülésbe mehetnek.

S mindezt leginkább annak köszönhetjük, hogy a magyar társadalom minden rétege akczióba lépett.

Mert belátta elvégre azt, hogy azt a benső vágyat, mely évtizedeken át tevékenységre ösztönözte, nem hagyhatja tovább tétlenségben.

S a magyar társadalom, mintegy parancsszóra nyomult előre a cselekvés porondjain.

Erélyes fellépésével félremagyarázhatlan jelét adta annak, hogy legnemesebb czélja a magyarság teljes szuverenitását megvédelmezni, s a védelem közepette, ha kell nemcsak visszaverni az idegen zsoldban álló eszmék erőszakosan betolakodó áramlatát, de egyszersmind annak elterjedését csirájában is elfojtani.

S a magyar társadalom ebbeli feladatainak sikerrel felelt meg.

Hogy mily sikerrel, fényes tanubizonyság a kilenczedfélmillió magyar, mely Magyarországon él.

Résen áll a magyar társadalom minden ponton. A nemzeti érdekek védelme mellett, mindenütt ki van adva a jelszó az idegen törekvések meggátlására nézve is.

A nemzeti eszmék ébrentartását és fejlesztését a magyar társadalom most már érdeklődésének és lelkesedésének egész hevével karolta fel; s nincs legkisebb okunk sem aggódni a fölött, hogy ez érdeklődés és lelkesedés lankadjon.

Különösen a csak imént letünt 1891. év örökké emlékezetes marad müvelődési történetünkben, s a későbbi nemzedék is büszkén fog hivatkozni azokra a magasztos tényekre, melyeket Klio vésett ezen év történetének ércztábláiba.

A magyar szellem, s a magyar szellemi kultura terjesztése megindult minden vonalon. Közművelődési egyesületeink vállvetve, s egymással versenyezve buzgólkodnak azon, hogy feladataikat sikerrel oldhassák meg.

A nemzet békés küzdelmét hirdető lobogó fennen leng mindenütt. A hegy-völgyes Felvidék, a Duna partjain lakók, a bérczes Erdélyrész s az egész Délvidék éppen ugy lelkesül a szent ügyért, mint a magyarság zömének édes otthona, az Alföld beláthatlan rónasága.

S a magyar közművelődési egyesületek müködésének koronájául üdvözölhetjük most a fővárosi Magyar Egyesületet.

Mert mind az, mi az ország szivének lakosságát lelkesedésbe hozza, éppen olyan arányokban hat ki a vidékre is.

A magyarositó befolyás éppen ugy észlelhető lesz majd a vidéken, mint a fővárosban. Épen olyan ellentállást fogunk kifejteni vidéken a germanizáczióval szemben, mint a fővárosban.

A vidéki törekvések szintén oda fognak irányulni, hogy minden izünkben magyarokká legyünk.

A magyar egyesület tizparancsolata prozelitákra fog találni a vidéken is, kik lelkes támogatói lesznek a szent ügynek.

Terjedeni fog a magyar szó mindenfelé, s ha a főváros adja ki a jelszót: ébren marad a hazafias közszellem s tettekre lelkesit a folyton emelkedő nemzeti önérzet.

S kihatása észlelhető lesz majd a magyar sajtó, irodalom s a szinészet pártolása tekintetében is.

TÁRCZA.

Az örjöngés dalaiból.

Irta: **Telekes Béla.**

I.

Hát mi van abban . . .

Hát mi van abban, ha a sziv beteg
S az arcz egészségtől ragyog?
Nem láttatok még ingoványt felett
Csalókán úszó, dús virágzatot?

Hát mi van abban, ha tréfás a szó
S a zord sohaj — vig nevetésbe vész?
Nem értitek? . . . Sokszor nem hallható
Madárdaltól a kigyó sziszegés,

Hát mi van abban, hogy ellen s barát
Józannak tart, holott őrült vagyok?
Nem különös? . . . Szeretni egy leányt,
Ki már régóta — porladó halott? . . .

II.

Tivornya közben.

Köröttem vig a társaság
S én — búsan hallgatok.
Pedig szivembe' mily tivornya tombol!
Megrészegülve kejtől s fajdalomtól
Ott értreng egy egész világ . . .
Sátánok s angyalok!

Igen . . . Sátánok s angyalok.
Lelkem szülöttei.
Rezgő kezükben vérrel teli serleg . . .
Szivembez vágják s az mégsem reped meg.
Tüzes szemük izzón ragyog
S ajkuk a gazdát — élteti.

Ajkuk a gazdát élteti . . .
„Soká szenvedjen még, soká!
Lassan vezessük porló kedveséhez . . .“
És rá — a gazda mit se' szól csak — érez
És nincsenek már könnyei . . .
S körötte — vig a társaság!

III.

Kisértet a jegen.

Csevegve s ivezve suhannak
A párok a sima jegen . . .
Csak én bolygok-bolyongok
Mint egy vegső sohajtás
Magamba', csöndesen.

Gúnyos kacagással előz meg
Sok szép lebegő bajadér . . .
S egyetlen-egy se' tudja,
Hogy árva imbolygásom
Egy sápadt lányt kisér.

Nem tudja, nem érti, hajh egy sem,
Mi zirreg oly bánatosan,
Ha oldalaknál olykor
Holt kedvesemnek árnya
Szellőként elsuhan.

A honfiakhoz.*)

Mind gyüljetek össze! A géniusz int,
Fölszitni a honfi szeretmét!
Legyünk sorakozva köréje megint
Ha vész fenyeget, keze megvéd.

Nem fegyveres ellen, a gyáva közöny:
A mely lenyügözhet igába —
Hiába sirat meg az asszonyi könny
Csöpjére nem ébred a kába!

Föl, föl! Cselekedni a hon szava hiv;
Ne lankadj az álom ölébe!
Szent ihleti tüzre hevüljön a sziv, —
Oltár legyen a haza képe.

A géniusz int! Föl, utána tehát; —
Nem visz megölő viadalra:
De lelket emelve mi életet ád!
Föl zengeni! nemzeti dalra!

S fényét ne takarja igaz tudomány,
Oszlassa az éji sötétet!
S viditson az élcz, ha a szivbe talán
A bú szomorú köde téved!

Gáncsát a jövő ne, ne vesse reánk!
Hisz a magyar érzete éled!
Bennünk lesz erős s viruló e hazánk,
Pezsdüljön a nemzeti élet.

Abai Ottó.

*) E lendületes buzdító sorokat a szerző az általunk rendezett első felolvasó estély alkalmára irta. A szerk.

A müvelődés tényezői.*)

A ki az élet szinterén nyüzsgő-mozgó embertársait megfigyeli, észre veszi, hogy azok között különbség van. Vannak ugyanis emberek, kiknek kőkemény szivük nem nagy fogékonyságot mutat a nemesebb érzelmek iránt; a magasztosabb eszmék nem hevitik keblük belsejét; a finom izlésről sejtelmük sincsen; lelkük szunnyadoz, szellemi erőik a fejlődés alantas fokán állanak; erkölcseik vadak. Ezekkel szemközt állanak azok, kik nemesen érezni s fenkölten gondolkodni tudnak, kik lelkesülnek mind az iránt, a mi szép, nemes, jó és igaz; kiknek izlésük finom; értelmi világuk és látókörük széles; lelki tehetségeik a fejlődés magas niveaján áll; erkölcsük szelid.

Ha a megfigyelő tekintetét az egyes emberekről az emberek alkotta csoportokra, a népekre és nemzetekre irányitja, tapasztalhatja, hogy a népek és nemzetek között is van különbség.

Vannak népek, melyeknek a felebaráti szeretetről, embertársaik iránti kötelességeikről vajmi szánalomra méltó fogalmuk van; mert hiszen embertársaikat minden nagyobb lelkiismeretfurdalás nélkül készek feltalálozni; vannak népek továbbá a melyeknek társadalmi elettük nincsen; iparuk, kereskedelmük fejletlen;

*) Előadta főtiszt. Majoros József gymn. tanár ur e hó 10-iki felolvasó estélyünkön. A szerk.

A sok külföldi lap, melyel a vidék ugyszólván el van árasztva, kiszorul, s helyet enged a fővárosi tisztességes magyar lapoknak.

S ha a tiz parancsolat azon pontja, mely szerint csak oly iparosoknál rendeljünk munkát, és csak oly üzletekben vásároljunk, hol a czég, a kiszolgálás, a levelezés és a számla kizárólag magyar, a vidéken is foganatba megyen; akkor a magyarság térfoglalása óriási arányokat fog ölteni, ha figyelembe vesszük, kogy ez idétt nagyobb városaink ipara és kereskedelme még mindig nem viseli magán a kizárólagos magyar jelleget, sőt nagyon sok helyen czég, levezés, számla, minden német nyelvü.

És főleg ez a tér az, melyen a magyarság ügyének dünto harczát a vidéken győzelemmel vivhatjuk meg

E téren kell majd kiküzdenünk azt a győzelmet, mely államfentartó képességünk s hegemoniánk folytonos fejlődése mellett egy ujabb ezredévet biztosit számunkra.

Corydon.

Felolvasó estélyünk.

E hó 10-én rendezett felolvasó estélyünkkel egy régi tervünk kivitelhez fogtunk, s örömmel jelezhetjük azt, hogy első lépésünk eredménye biztató.

E lapok szerkesztőségének egyszerü meghivására szép számu közönség jelent meg a Sembery-teremben, s meg nem szakadó figyelemmel hallgatta előadásainkat.

Az estély rögtönzött volt, programmját ugy szólván az utolsó pillanatban állitottuk össze, s igy azt a közönséggel nem is közölhettük.

Bevezetésképen e lapok szerkesztője ismertette, e felolvasó estélyek czélját, rámutatva azon kisérletekre, melyeket városunkban oly gyakran tettek már egyesek és társulatok olyan czélból, hogy a felolvasásokat s előadásokat állandósitsák.

A most kezdeményezett mozgalom is arra törekszik hogy az érdeklődést az irodalom és müvészet iránt ébren tartsa s mintegy megkönnyitse az érintkezést az irodalom jeleseivel szellemi uton.

A helyi vonatkozásokkal teljes bevezető után Majoros József gymn. tanár úr beszélt:

„A müvelődés eszközei"-ről. Beszédének tartalmassága, magyarossága és előadási modora egyaránt kellemesen lepte meg hallgatóságát. Előadása biztos és kifejezései válogatottak. Szellemes megjegyzéseire megujultak a tetszés nyilvánitásai. Igéretét birjuk a jelesen előadó tanár urnak, hogy egyik közelebbi estélyünkön folytatni fogja előadását.

Faragó Gyula ur szép erczes hangon szavalta Ábrányi „Carrussel" cz. müvét.

Vaszary Antal (karmester) Koller János, Koller Károly, Ronchetti Gáspár urak quartetteben adták elő Vaszary Antal ur szerzeményét a „Szerelmi hangok"-at, melyet a közönség még egyszer kivánván hallani, a felhangzó tapsokra és „ujrára" másodszor is eljátszották azt a mükedvelők.

Ezután Vaszary Antal úr lépett az emelvényre s a hangszerekről értekezett, illustrálásául az általa mondottaknak számos rajzot mutatott be, fáradhatatlanul magyarázva azokat. Magyarázata nagyon érdekes és oktató volt.

Telekes Béla ismert munkatársunk saját forditásában Heine-nek „Der May" cz müvét adta elő, és három eredeti szép költeményét szavalta, nagy hatással.

E lapok szerkesztője igéri, hogy a felolvasó estélyek ezentúl is azon a szinvonalon fognak maradni mint a melyen a mai áll, és hálás köszönetét fejezi ki a közönségnek szives megjelenéséért, kijelenti, hogy most a programm utolsó pontja következik.

Az utolsó pont egy magyar ábránd volt, melyet szinten a kis zenekar adott elő Vaszary karmester vezetése mellet; s ezzel az estély véget ért.

A közönség tetszéssel fogadta a szives közreműködőket, tetszésével találkozott tervünk is, melylyel mi szerenyen, minden zaj nélkül léptünk a nyilvánosság elé.

A közönség e magatartása bátoritásunkra szolgál az estélyek tovább rendezésére.

A régi hangszerek és hangjegyek rövid ismertetése.*)

A költészet mindjárt az emberiség első korszakában keletkezett s nemcsak a zsidóknál, hanem Mózes korában már más népeknél is, úgy szólván a tökéletesség fokara emelkedett. Czélja mindig az volt, hogy gyönyörködtessen s a régi időben különösen az, hogy történeti eseményeket megörökitsék s hogy az Istent igy is dicsőitsék.

A költészettel egykorú volt az ének is és evvel kapcsolatban lassan-lassan jelfődött a zene is.

Hogy mennyire megbecsülték a zsidók a zenet, elég volna csak azt emlitenem, hogy Dávid a 4000 Levitát 24 osztályba osztotta, kik zsoltárait szeneszó mellett énekelték és Salamon nagyszerü templomában 300,000 énekes 40,000 hárfa és 200,000 czitst harsona mellett diesérte az úrat.

Azonban nemcsak az isteni tiszteleteken, de a polgári ünnepeken, mennyegzőkön, születési, névnapon vagy az ellenség legyőzetése napján is hozzáfordultak a zenéhez.

A zidók után a görögök játszanak a zenében nagy szerepet, de a zene terén nem tudtak föllebb emelkedni a zsidóknál.

Felfogásuk azonban páratlan érzékről tanuskodik; már ők is megmondották, hogy „a zenemüvész, ki feladatának magaslatán áll, a szépnek, a jónak, az igaznak szószólása; a szeretet hirdetője s a bánatos kedély vigasztalója, s a mi a legfőbb, a durva erkölcsök szeliditője".

Ezt történetileg bizonyitja Tyrtaeos, továbbá Homéros, ki meghatóan mondja el, hogy Odysseus sirva rejti el arczát, mikor a tantos Trójáról és az elesett harczosokról kezd énekelni.

Aristoteles talán évezredekkel előbbre láthatott, mikor megmondotta, hogy a zene a szabad idő nemes kitöltése, s nemcsak lelki üdülést ad, de az erkölcsi érzékre és a lélekre is hat. Azért ajánlotta az ifjuságnak azt a lágy hangú zenét, melyből az ethikai dallam és a harmonia fakadnak, mert az viseli magán a méltóság és nyugodalom jellegét.

A mai zene, mely épúgy meghódítja a gazdagot, mint a szegényt, mely gyönyört kelt az öreg és ifjú szivében, ez az általános müvészet, mely minden nyelven beszél s melyet megért mindenki, szinte lihetetlen, hogy abból az egyszerü de fönséges énekből fejlődött ki, melyet ma minden katolikus templom misekönyvében őriz.

Pedig úgy van! A zene és ének jelenlegi létét a katolikus egyháznak köszöni, melyet kora gyermekségében vett át a pogány és zsidó nemzettől s úgy ápolta, mint az édes anya egyetlen gyermekét.

Minden népnek volt és van vallasa; mindig imádott valamit, a mit legjobban tisztelt s ezt a tiszteletet az ó-kor népe zenével rótta le.

Minden nép, még a legvadabb is erkölcsi kötelességének tartotta a szent dalokkal való fohászkodást Istenéhez.

* * *

A zenét az ember megteremtése után a IV. században Jubál találta föl s az ő találmánya után csakhamar megszaporodtak a hangszerek, úgy, hogy az ő halála után csakhamar föltalálták a húros hangszereken kivül az üttő és fújó hangszereket is.

Húros hangszer jó egy csomó volt, melyeknek, mint emlitettem csak neveit ismerjük:

*) Előadatott első felolvasó estélyünkön e hó 10-én. A szerk.

---

közlekedési eszközeik kezdetlegesek; tudományuk, müvészetük semmis; a polgáriosodás, a kényelmet, a jóletet nem ismerik; erkölcseik durvák. Ezek ellenében láthatók azon nemzetek, melyeknek társadalmi és öntudatos szellemi életük van; iparuk, kereskedelmük fejlődött; tudományuk s müvészetük magas fokú fejlődésről tanuskodik; közlekedési eszközeik fejlettek; melyek a kényelmet s jóletet nemcsak ismerik, hanem az adott életkörülmények szerint élvezik is; és a melyek szelid erkölcsűek.

Ha e különbségok okát kutatjuk, rájövünk, hogy az emberiség egyik részénél hiányzik ama factor, mely a szivet nemesíti, a lelket fejleszti, az ízlést finomitja, a kényelmet, és jóletet eszközli.

E szivnemesitő, lélekfejlesztő, ízlésfinomitó és kényelmet meg jóletet eszközlő tényező a müveltség.

Erre vonatkozólag egyes kiváló tehetségü férfiak, mint a minő például Rousseau, mondják, hogy a müvelődésnek és a vele együtt járó haladásnak az emberiség nem sokat köszönhet, ezekkel az emberi nem többet veszitett, mint sem nyert; az emberi nem müvelődése és haladása nem egyébb, mint folytonos elkölcsteleneésének története.

Ez állitásnak azonban a tények ellenmondanak; ezt magunkévá nem tehetjük; akarva nem akarva csatlakoznunk kell azokhoz, kik a müvelődés és haladás hasznát hangoztatják s igy elismerik mindkettő jótékony hatását.

A ki az igazsággal homlokegyenes állást foglalni nem akar, kénytelen beismerni, hogy müveltség nélkül haladásról, szivnemesedésről, szellemi fejlődésről, kenyelemről és jóletről szó sem lehet.

Müvelődnie kell tehát annak, a ki nemesen érzeni, fenkölten gondolkozni akar, a ki a saját boldogságát megteremteni óhajtja és ezzel kapcsolatban a közjóletet előmozditani kivánja.

De hol és hogyan müvelődjünk?

A müvelt nyugati népek eljárása arról tanuskodik hogy a müveltség alapját a családban szokás megvetni, az alapvető munkát folytatja az iskola. De ez még nem elég. Az emberi nem egyre fejlődik; folyton halad. A ki nem akar elmaradni, különösen a szellemi fejlődés terén, annak folyton kell magát müvelnie.

De hogyan müveljük magunkat?

Szerény véleményem szerint ugy, hogyha embertársainkkal társalkodunk, ha utazgatunk és hasznos könyveket olvasunk. Miert is rajta vagyok, hogy a jelen alkalommal időm s tehetségemhez mérten egyetmást elmondjak a társalgásról, az utazásról és az olvasásról.

A t á r s a l g á s. Fichte, a nagyhirü német bölcsész mondja, hogy „az ember csak emberek közt lehet emberre." Ebből önként következik, hogy a ki azzá akar lenni, a mivé lennie kell, az emberi társaságot nem kerülheti ki. Vannak egyes emberek, ki a jeleztem társaságot kerülik.

Nézzük csak meg a társaság kerülőket! Mit veszünk náluk észre? Ezek rendesen szögletesek s egy, oldalunk; hiányzik náluk az a kellő finomság és tapintatosság, a mire az embernek annyira szüksége van az emberi életben; de megvan náluk a darabosság, érdesség, (néha a durvaság is;) jellemzi őket a hidegség, ridegség, sőt a szivtelenség is. Ki mondhatja róluk, hogy tökéletes befejezett emberek? Senki. Ha ezeket látom, lehetlen el nem ismernem Vajda Petere mondását: „Tökéletlen mű az ember magányában, befejezettlen; egész tökélyre csak társaságban juthat. Csak itt fejtheti ki lelkét, csak itt lehet gazdaggá testben és lélekben, csak itt vérgődhetik fel a boldogság magaslatára."

Ugyan hogyan?

Hitem szerint ugy, hogy midőn valaki embertársával gondolatait közölni óhajtja, kénytelen azokat rendbe szedni, határozottan és világosan kifejezni, feltéve, hogy szándéka nem a nagyképüskődés, a tudalékosság, a homályos titokzatosság és az erkölcsvesztegetés.

Midőn pedig valaki gondolatait rendezi, azokat hotározottan és világosan közölni törekszik, gondolkodó erejét működteti, fejleszti. Azonban az ilyen társalgásnál nemcsak a gondolkodó, hanem a figyelő, felfogó, itélő s következtető erőnket is működhetjük és fejlesztjük.

Ugyanis, ha nem akarunk beszélő embertársunk iránt tiszteletlenek lenni, ha szavaira reflektálni óhajtunk, akkor meg kell figyelnünk a beszéd tárgyát, vizsgálgatnunk kell annak jelentőségét, ügyelnünk kell az állitások s azok igaz voltának kimutatására felhozott argumentumok (érvek) minőségére. Csak igy válaszolhatunk a beszédre kivánalom szerlüleg. És midőn mindezt megtesszük, a fent nevezett lelki erőinket működtetjük s fejlesztjük.

Nagyon természetes, hogy az ilyen társalgás csak olyan emberek között lehetséges, kik az álszemérmet nem ismerik, kiknek van tapasztalatuk és ismeretük, s a kik gondolkozni szeretnek s akarnak.

Az olyan társalgás, a hol a válasz egy nyájas mosoly, vagy egy hangos kaczaj, vagy keveset mondó igen' vagy „nem szokott lenni, sem nem szelleme"s sem nem hasznos sem nem mivelő.

Ha azt akarjuk, hogy társalgásunk kellemes is, hasznos is, mivelő is legyen, a beszédhez alkalmas tárgyat kell nyujtanunk.

Sokan szellemi szegénységükben egyébbről sem tudnak beszélni mint az időről. Hogy mily unalmas tárgy ez, tudják ezt azok, a kik miatta kénytelenek voltak egyre ásitozni s csaknem a halálra unni magukat.

Az ügyes társalkodó, hogy a társalgást változatossá s élénkké tegye, rajta van, hogy az egyik tárgy kimeritése után, előállhasson a másikkal. Világos, hogy az olyan tárgygyal tanácsos előbozakodnunk, melyhez mi is hozzá szólhatunk; mert (a kit) a mit nem ismerünk, arról nem is beszélhettünk. Ha valaki esetleg olyan tárgygyal áll elő, mely előttünk ismeretlen, helyesen cselekszünk, ha a szót oda engedjük a tárgy kijelölőnek, mi pedig hallgatunk. Igy is tanulhatunk sokat. Hallgatással is lehet kellemesen társalogni. Jósika szerint „a társalgásnak legfőbb kelleme gyakrabban a hallgatásban található, mint a beszédben".

Vannak egyesek, kik nagyon szeretnek beszélni, alig engednek mást szóhoz jutni. Ez az eljárás vajmi

trigonon, szimikion, epigonion, pralterion, mely Davidnak volt kedves hangszere s mindig magával hordta.

Kythara, phorninx, szambyk, barbiton, mely Perzsiából terjedt el, pandura, melyet Nichomakos monochordnak nevez.

Ők a réz-, azaz érczhúrokat még nem ismerték.

Fuvó hangszerük már kevesebb volt: énekszó (duda), sip, mely azonos a mithológia „Pan-rip pal az A u l o s, mely hasonlított, a leirás szerint, a mi klarinetünkhez.

a s z a l p i n x, ez olyan lehetett, mint a mai corno a s z i y r i u x — ezt manap fuvolának nevezzük.

a v i z o r g o n a. — Ebből fejlődött, ki a mai orgona, melynek története oly bonyodalmas, hogy nem akarom vele fárasztani a n. érdemü közönséget. Az ütő hangszerek közül felemlitésre méltók: a k y m b a l o n t y m p a n o n és a k r o t a l o n, czimbalon, csengő érczvessző (triangel), dob, stb.

Ezeket zenekarra úgy szólván mind használták a pautomi mikánól, vagyis a némajátékoknál, melyek azonosok voltak a mi ballett zenénkkel.

Mikor már eme meglehetős számú hangszereket némileg tökéletesbitették, azonban csak úgy, hogy éppen el lehetett türni zenéjüket, akkor másra forditották figyelmüket t. i. a hangjegyirásra, a meglevő hangszerek további fejlesztéséről jódarab időre ügyszólván megfeledkeztek, mig a kóta irás kombinálásait majdnem minden zenemester egész szenvedélylyel üzte.

A hangjegyirásra Alypinus görög bölcs „Introductio musika" czimü művében akadunk először, ki a feltalálást és az eszmét is teljesen magáénak tulajdonitja. — Az ő kótái az α β-ából állottak, s ezekből 1620 jegyet kombinált össze. Plató nagyon megtámadta a mestereket, hogy ne fárasszák eme sok jelzéssel a disci pulusokat, mert megárt nekik.

Sok beszed után belátta azonban egy zenemester, hogy mégis csak igaza van Plátónak, s a kurzust 3 évre szabta meg a hangjegyek elsajátitására. — S mivel n. u. a zene mester egyik ságorának a gyerekét absolút nem tudta megtanitani ama hangjegyekre, akkor kegyelemből az 1620 hangjegyet leapasztotta 990-re.

Megjegyzem, hogy akkor a pianóforte és az egyébb zenészethez szükséges jelekre még csak nem is gondoltak. — A zenemester ugyanis mindig a költemény szellemét és hangulatát leste el s a többi zenészeknek vastalpú czimzájával adott jelt az erősebb vagy gyöngébb játszásra.

* * *

Az első hangjelzések Nagy szt, Gergely pápától maradtak reánk. Ő ugyanis össszegyüjtötte a legrégibb és legszebb énekeket s ezeket Antiphonáriumában hagyta ránk, melyet még most is őriznek a vatikánban.

Az irásmódot, melyet a görögöknek tudnak be, a görög ρευπα szotól neumáknak neveztek el s a szöveg fölé irták. Ezek egyszerü vonalkák és ivekből stb. állottak. Mindeniknek volt neve, a melyet a tanulónak jól meg kellett tanúlnia, hogy fölvegyék az énekesek köze.

Azonban ezek a neumák nem voltak egyebek, mint csak csupán emlékeztető jegyek, mert az éneket a mesterek után hallásból sajátitották el. Ezek a neumák később sokkal komplikáltabbakká váltak, s elnevezéseik megváltoztak s összetett neumáknak nevezték.

Könnyen belátható, hogy eme tökéletlen hangjelzés mellett az ének szépségeit és finom árnyalatait a szöveghez méltón nem tudták leirni.

Észre vette ezt Gergely pápa is, s azért nem kimélt magától semmi fáradtságot: maga tanitotta be az énekeseket s mint János diákon életirója emliti, nem egyszer kellett korbácsesal fenyegetni a rakonczátlan gyerekeket, hogy reá figyeljenek.

Hogy Gergely pápa könnyebben boldoguljon velök az éppen szükséges neumákat versbe szedte, s ezeket mindenik énekesnek minden énekóra előtt föl kellett hangosan mondania, mert ha ezt jól tudta az énekes, akkor a gyakorlati előadásban könnyebb volt az ének megfejtése.

Daczára azonban eme hiányos hangjegy irásnak, azért az u. n gregorián ének igen szep volt, a melyről ugyanesak az ő följegyzései tesznek bizonyságot.

Szabad legyen megemlitenem, hogy a gregorián szó alatt mindazon énekeket értjük, melyeket a katolikus nagy miské alatt akár mindennap meghallhat a közönség.

Szt.-Gergely eme gregorián énekeit a XIII. század óta éneklik, mert nem fog születni soha oly nagy ihlettségü férfiu, a ki csak utánozni is merészelné azt a méltóságot, mint azt az igazán Istenhez szóló fohászt, mely áthatja a zenéhez tudatlan halandó lelkét is.

Még szabad legyen megemlitenem itt azt is, hogy a gregorián dallam forrásából emelkedett ki évszázadok multán az egyház fenséges müzenéje, a többszolamu zene, mely Palesztinában érte el a tökély legmagosabb fokát.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

— **Választó-gyülésre** gyültek egybe e hó 13-án a selmeczbányai választó kerület választói a Városi Vigadó nagytermében. Jezsovits Károly pártelnök referálván a lapunk előbbi számában leirt választási mozgalmakról, lelkesülten buzdita a hazaszeretetre, a magyar haza szeretetére s ebből folyólag az alkotmány adta jogok legszebbikének a választási jognak gyakorlására. Igazolja együttal azt, hogy miért elnököl ő ezen a gyülésen. A gyülés egyhangulag Farbaky István főbányatanácsos, akad. igazgatót jelölvén képviselőül, a pártelnök kijelenti, hogy a képviselőjelölt e hó 17-én fogja programmbeszédet a Városi-Vigadó termében megtartani, mely alkalomra hogy minél számosabban jelenjenek meg, szivből ohajtja a pártelnök. Végül egy szükebb körü végrehajtó bizottságot választván a választók, Farbaky képviselőjelölt éltetése mellett szétoszlottak.

— **Tombolával egybekapcsolt zenecestélyt** rendeznek ez év febr. hó 27-én a Cziczka Sándor karmester vezetése alatt álló zenemükedvelők. Az estély zenei részét táncz követi. Czélja ez estélynek az egyesek által meg nem szerezhető hangszerek és hangjegyek megszerzése. Mult évben hasonló estélyt rendezett a kis zenetársaság és mint akkor is közöltük, szép eredménynyel.

— **Szinészet.** A f. hó 15-ikén kezdte meg Bárdy Lajos jól szervezett szintársulata előadásait a Sembery-teremben szép számu közönség jelenlétében. A jelen volt közönség megérdemelt tapsokban részesitette szereplő szinészeinket. Nem fog ártani, ha egy kis párhuzamot vonunk az itt lévő társulat és Simándy társulata közt. A különbség legott szembe ötlő, mig Simándy Zsigmond társulata csak gyenge, tehetségtelen erőkből állott és a közönséget gyatra és rossz előadásaival csak felbosszantá és minden kedvét elvette a további szinházba járástól, addig Bárdy Lajos szintársulata tehetséges erőkből áll, szinésznői és szinészei művészi öntudatossággal, eleven játékukkal csak gyönyörködtetik az embert és nem „élnek a sugókból," 14-én a „Nagymama" Csiky Gergely poétikus és maradandó becsü pompás vigjátéka került szinre, melyben a szintársulat vigjátéki személyzete mutatta be magát igen előnyösen, Bárdy ügyes rendezésében. A szereplők közül ki kell emelnünk Nagyné K. Marit, ki mint Szerémi grófnő pompásul játszott és a nagymama kedves szerepét mindvégig, a közönség növekedő rokonszenve mellett, kitünően adta. Meg is kapta a megérdemelt tapsokat. Igen kedves jelenség volt mint Mártha, Ruzsai Etel, ki élénk temperamentumával, ügyes játékával a közönségnek kedvenczévé küzdi fel magát bizonyosan. Bárdyné Anna Timár Karolin asszonyt ismeri közönségünk még a Miklóssy társulat idejéből. A féfiak közül fölösleges dicsérnünk Bárdyt, ki Örkényi Vilmos bárót jelesen személyesitette, Kunhegyit, ki rekedtsége mellett is igen jó Szerémi Ernő volt; a közönség sokszor kitapsolta Nyitrait, Tódorka Szilárd tanár szerepét humorral és ügyes alakitas mellett adta elő; mellette igen jó volt még Moóriné, mint Szeraphine és Marko Emilia, mint Piroska. Dicséretet érdemel Dálnoki is, ki igen jó Kostának mutatta magát. Megjegyezzük mellesleg, hogy a sugót, bárha közel ülttünk hozzá, nem hallottuk, mi már dicséretet érdemel magában is. 15-én a „Suhancz" Konti operetteje került szinre; megvalljuk kivánesian néztünk az előadásnak elébe, de az a mellett, hogy meglepett, tökéletesen ki is elégitette a nagyszámú közönség minden irányú igényeit; az énekszámok tetszettek, a kuplékat többször megismételtették,

---

kellemetlen arra nézve, a ki a beszélőt meghallgatván, saját nézeteit s véleményét is kivánja közölni, hogy igy a reflectálás utan meggyőződhessék azok helyességéről v. helytelenségéről.

A társalgás hasznos gondolat — és eszmecserévé csak akkor válhatik, ha a kölcsönösség elvét tiszteletben tartjuk.

Hogy a társalgás hasznos lehessen, szükséges, hogy a társalkodok értelmességre és gondolkozásra nézve egymástól messze ne álljanak. Mert ha az egyik fél magasan szállong mint a sas, a másik fél ellenben a földgöröngyen jár-kel, mivel szárnyai nem birják őt a magasba emelni, új félreértés keletkezik; előáll az illem mint sértett fél, dúl-fúl magában s gyenge megjegyzésivel tudatja, hogy megbántottuk; és ha mi panaszát nevetségesnek találjuk, egy kis humorral törekszünk beteges képzelődéséből kijózanitani, akkor alattamoskodik ellenünk, megszól, rágalmaz bennünket. Ha az utóbbit észrevesszük, legjobb a dolgot dülőre vinni, hadd tudhassuk, kivel van dolgunk, jó baráttal vagy ellenséggel?

Minden esetre a társalgás alkalmával azon kell lennünk, hogy minden félreértést és kellemetlenséget kikerüljünk. Megtehetjük ezt, ha iparkodunk megismerni velünk társalkodó embertársunkat. E tekintetben segitségünkre van embertársunk foglalkozása, polgári v. társadalmi állása. A legtöbb ember erről szokott a legszivesebben beszelni, a mi foglalkozása körébe vág; szól pedig erről úgy, a mint megszokta és a hogyan az esze birja.

Igaz, hogy ez emberismeret szerzésekor elő lép néha a szineskedés és ez megnehezíti a dolgunkat. De nem szabad feledntünk, hogy a tettetés nem mindenkinek sikerül; ha sikerül is, csak bizonyos ideig. A természetes érzelmeket elfojtani, a megszokott észjáráson erőt venni, a gondolkozást rendes menetében megakadályozni, utjától kizökkenteni vajmi bajos munka. Ezt állandóan nem teheti senki; mert az arcz meg a lélek tükre csak mihamar árulókká lesznek, s megismertetik veltünk az igazit.

Hogy a szineskedőt megismertük, (megismerkethetjük pedig hamis mosolyáról, szembunyoritásáról, kézdörzsöléséről, negédes beszédéről), jó tőle távolodnunk, mert a vele való társalgásunk testi lelki s anyagi kárral jár.

Káros társalkodnunk az erköles vesztegetőkkel, az üres szivüekkel, meg a fecsegőkkel. Régi és igaz közmondás: sok beszédnek sok az alja.

Az igazi társalgásnak nem szabad az erkölcstelenségig lealjasodnia a szivnemességről meg feledkeznie, hiábavaló fecsegésse vagy pletykáva aljasulnia. Mondják, hogy e két utóbbi hibában a hölgyek leledzenek. Igaz-e? Nem-e? Én nem tudom, nem is kutatom. De azt határozottan s hizelgéstől menten állitom, hogy a nők nagyon értenek a szivnemesitéshez. Igazolják ez állitásomat a hivatásukat ismerő s feladatuk magaslatán álló mamák, kik gyermekeik szivét nemesen kiképezni mindenha törekednek. Bizonyitja ez állitás valódiságát br. Eötvös édes anyja, ki fiához intézett egyik levelében igy inti szerette gyermekét: „Ne higyj oly gondolatban, melynek szived ellent mond".

Hogy Eötvösünk nemesen érezni tudott, hogy szive a nazáért és nemzeteért hőn dobogott, hogy fenkölt gondolatai s magasztos eszmei voltak, s hogy ezekkel másokat boldogitani törekedett, olyan tény, melyet nem tagadhat senki sem, ha csak egy kissé is ismeri e diszférfiát.

A nőkkel való társalgás nemesak szivnemesitő, hanem erköles szeliditő is.

Megbántani, megsérteni nem akarok senkit, midőn kimondom, hogy bizony a férfiak ha úgy egymás között társalognak, a szavakat, a kifejezéseket nem mindig válogatják meg, gyakran talál alkalmazást náluk a keményebb szó is. A nőkkel szemben ezt nem tehetik. Az illem, a női méltóság, gyöngédség és gyenge nem engedik a férfit a hatáson túllépni, kell hogy szavait és kifejezéseit megválogassa, indulatait és szenvedélyeit zabolázza.

S ebben látom én a nőkkel való társalgás erkölcsi hatását.

A társalgásnál ez erkölcsöséget nem mellőzhetjük. Ez az alapja a társadalomnak. Jól mondja a költő:

Minden ország támasza és talpköve
A tiszta erkölcs, mely ha megvész:
Roma ledől s rabigába görbed.

Ezéréves léttünket az erkölcsösségnek köszönhetjük. Profeta nem vagyok, de sejtelemszerűleg mondom, hogy a második ezredévet is eléri hazánk, ha a tiszta erkölcs lesz támasza és talpköve. Hála az Ég urának, a tiszta szivü és józanul gondolkozó magyar nem erkölcstelen! Nem feledkezik meg a valódi magyar erkölcsről akkor sem, ha tréfál. Már pedig, hogy tréfálni szeret az tény. Miért ne tréfálna?

A jó tréfa olyan mint a só. Valamint a só izletessé teszi az ételt úgy füszerezi a jó tréfa a beszédet. Nem ok nélkül mondom, hogy jó tréfa; mert sajna! némelyek tréfája olyan, hogy akarva nem akarva esztünkbe jut az irálytani példa:

Ostoba tréfáját másnak nem tűri az ember.

Vannak emberek, a kik gonosz szándékkal tréfálnak; nevezetesen azért, hogy a társaságban szellemi óriásoknak tünjenek fel akkor, mikor kiszemelt áldozataikat úgy akarják feltüntetni, mint hülyét, bárgyút, tudatlant, tapasztalatlant. Az ilyen szándékú tréfálók nem akarják figyelembe venni, hogy embertársunk érzelmeivel, jellemével, becsületével, jövőjével könnyelmü módon bánnak el. A művelt ember tréfája ha csipős is de soha sem sértő. Az igazi tréfának rövidnek s csattanósnak kell lennie, némelyek szeretik a hosszúra nyúlt tréfát. Ez nem jó, mert ilyennel a figyelem fárad, és érdeklődés csökken, vidulás helyett unalom szállja meg a hallgatót. Nincs rosszabb a társalgásnál, mint az untató tréfa. Untatja a társaságot az olyan ember is, a ki derüre-borúra tréfál. Az ilyen ép ugy tesz, mint a szakácsné, midőn elsózza a levest. Tudjuk, hogy az elsózott leves élvezhetetlen. Nekünk pedig élvezhető testi és szellemi táplálékra van szükségünk. Ilyen szellemi táplálékot nyujt nekünk az utazás. (Erről azonban a jövő alkalommal szólunk.)

a szereplőket kitapsolták. Mielőtt az egyes szereplőket kiemelnék, meg kell dicsérnünk a kart összhangzó, ügyes énekéért. A Suhancz pompás szerepét Hegyi Janka adta elő élenk és minden kritikát kiálló, pajzán kedvességgel. Nincs nagy terjedelmű hangja, de behizelgő és rokonszenves, jól ka pedig akármily nagy színpadon is kiérdemli az elismerést. Kovácsics Sarolta, mint kedves régi ismerősünk ezuttal is előnyösen mutatta be magát „Elis“ szerepében. Enekei tetszettek. Csinos jelenség és ügyes Morin báróné volt Bárdyné Anna, míg a férfi szereplők közül Nyitrait kell különösen kiemelnünk, kit (Bizot szerepében) a nagyszámu közönség nyilt jelenesben tapsolt meg és többször hít ki.*) Valóban nagy örömmel nézzük elébe társulatunk többi előadásainak. A derék társulat, mely ily jó erőkkel rendelkezik és csinos toilettekel bír, megérdemli a közönség pártolását, mely ha az előadásokat látogatja, nem közönséges élvezetben részesül. Végül megjegyezzük, hogy a bérlet is reményen felül sikerült. es.

— **Hogy lett a tót fiuból magyar?** A budapesti kir. orvos egylet utóbbi ülésen Tanárky Árpád tanársegéd egy 14 éves tót fiut mutatott be, a ki sulyos betegsége alatt elfelejtette anyanyelvét. A fiu néhány hét előtt magas állványról esett le és ekkor sulyos agysérülést szenvedett. Tiz napig eszméletlen állapotban fekütdt a kórházban, és mikor javulófélben volt észre vették, hogy a tót fiu a ki azelőtt egy szót sem tudott magyarúl, most magyarúl tanul és a tót szót már teljesen elfelejtette. Az érdekes esetnek oka valoszinűleg az, hogy a szenvedett agysérülés alkalmával a tót szókepeket magában foglaló agyrészlete tönkre ment.

— **A meglopott sah.** Nassz-Eddin sah szalonjában merész lopást követtek el. Egy gyémánttal-kirakott arany karosszék egyik lábát lopta el valaki ez által több ezer frankra rugó kárt okozva a sahnak. Nassz-Eddint valósággal dühöngövé tette az eset, előhivatta a fiát Naib-es Saltanet és megparancsolta neki, hogy a palota összes alkalmazottjait fogassa el, s ha nem jönne a tolvaj nyomára, mindazon alkalmazottaknak kiknek leggyakrabban van dolguk a szalonban, vágassa le a fejét. A vizsgálatot meginditották s miután nem tudták a tolvajt kinyomozni, három őrt és két szolgát kellett volna lefejeztetni. De Naib-es-Saltanet nem vitte rá a lelkiismeret, hogy öt embert esetleg ártatlanul végeztessen ki. Kieszközölte atyjánál, hogy ujabb vizsgálatot indíthasson. Kihallgatta az egész személyzetet s ezek közt egy 16 éves szolga zavart feleleteivel felébresztette maga ellen a gyanut. A keresztkérdésekre aztán a fiatal tolvaj be is vallotta, hogy ő lopta el az értékes széklabat. A legutóbbi szombaton két hóhérsegéd sietett keresztül Teherán utczán az egyik a lefejezett tolvaj testét, a másik a fejét tartotta kezeiben, hogy hadd lássa a lakosság mikent bünhődik az, ki a királyok királyától mer lopni egy széklábat!

— **Meg akarok házasodni;** ezzel a beköszöntővel látogatott be e napokban városunkban egy csinosan öltözött idegen fiatal ember egyes leányos házakhoz; s csakhamar igy folytatta: „de nincs eleg pénzem boldogságom fészkének fölépítéséhez; ezért ilyen „szokatlan“ úton s módon kérek támogatást tervem kiviteléhez“. Ezzel kifogástalan hajlongás mellett tenyerét nyujtá a piczulák elfogadására. Ez a „szokatlan“ kelengyeszerzés, úgy látszott a házasulandón, meglehetősen jövedelmező, a mennyiben ruhára s szeszi-re bőven tellett. Egy lányos háznál azonnal felismerte a ház kisasszonya a gavallérban az ingyenélőt, s be se hagyva végezni mondókáját, ezzel vágott beköszöntőjébe: „én meg férjhez menni akarok“. mire a gavallér azzal felelt, hogy ez esetben nem akarja kisebbíteni a kisasszony kelengyéjét, s tovább állott.

— **A clarencei herczeg halála.** Az angol trón örököse, a walesi herczeg fia rövid betegség után tervezett esküvője előtt három héttel meghalt. A gyászhir az egész britt birodalomban részvétett keltett s részvétett fog ébresztení hazánkban is, a mely rokonszenvvel hálálja meg az elhunyt herczeg atyjának, a walesi herczegnek nemzetünk iránt tanusitott szimpathiáját. A fiatal herczeg csak nemrég jegyezte el Teck herczeg szépséges leányát és szerelmi regénye egész Angliában meg népszerűbbé tette az ifju herczeget. Most a halál gyászos, nem várt befejezést ad a regénynek. Albert, Viktor, Keresztély, Ede clarencei herczeg a walesi herczegnek elsőszülött fia, tehát a praesámtiv trónörökös volt. Froghevre Lodgeben, Windsor mellett 1864. jan. 8-án született. A herczeg Athlone grófja, tiszteletbeli doctor juris és a walesi herczeg nevét viselő 10. huszár ezrednek századosa, Albert Viktor 4-dik lovas ezred tiszteletbeli ezredese és a Blücher 5-dik porosz huszárezred ezredese volt. Menyasszonya Mary ot Teck herczegnő, nagyanyai részről magyar származásu, a mennyiben egy Khédey grófnó volt a nagyanyja. Az angol királyi házat érl csapás egész Londonban nagy megdöbbenést keltett. A herczeg influenzába esett, a melyből tüdőgyuladás származott.

— **Az oroszországi éhség.** A „Times“ oroszországi levelezője e hó 1-ről Voronesből keltezve rendkivül érdekes, hossszu levelet küld lapjának oroszországi élményeiről, s a nyomoruságokról, miket ki kellett állama. Eledele az egész utazás alatt főképp rozs- és burgonyalisztből készült kenyerből állt a kisebb városok vendéglőiben, s ezt az ő angol inje egyenesen élvezhetetlennek találta. Azután trojkája, melyet ő piros bársony üléses szánnak álmodott, egy ormótlan bárka volt, mely elé három gebe volt ragasztva. Ily fölszereléssel, 15 fok hidegben tette meg az utat egyik várostól a másikig. A riazani kormányzóságban nem talált egyetlen egy fát sem, pedig valamikor híres tölgy erdők voltak ott. De hát kipusztították, ami természetesen egészen megváltoztatta az égalji viszonyokat s kietlen pusztasággá tette az egész tartományt. Az itteni kipusztított erdőkben szeretett Turgenjew vadászgatni. Tulában egy uri házhoz volt hivatalos, mely a városon kivül van, ahol sok mindenfélét hallott a mostani viszonyokról. Hogy a segély kiosztása körül iszonyu igazságtalansággal járnak el, hogy ami pénzt a közönség a vöröskereszt-egyleteknek ad kiosztás végett, az illetéktelen zsebekbe vándorol, hogy a nép éhezik s a tavaszra a legborzasztóbb jelenetekre lehet elkészülni. A ház asszonya attól tart, hogy tavaszkor a parasztság pár falut kirabol és fölpörköl. A hogy a vidéki segélyegyletek járnak el kiesinyben, ugy jár el a pétervári és moszkvai központi bizottság nagyban. Milliók folytak már be e bizottság pénztáraiba, és nem tudja senki, hogy hova lettek. De ha nehéz az orosz parasztság helyzete, még nehezebb az Oroszországban megtelepedett németeké. Mert ezeknek a viszonyok mostohaságán kivül az orosz parasztok dühét is ki kell állaniuk, akik azt állitják, hogy a gabonahiánynak a német gabonaspekulánsok az okai. Az oroszok oly éktelen gyülölettel viseltetnek e miatt minden ellen, ami német, hogy több helyütt a németeket meglynchelték. A német gyarmatosok papjai és tanitói a pétervári német nagykövetséghez fordultak gyors segélyért, hogy hiveik éhen ne haljanak.

— **A „Nemzeti tót egység“ Amerikában.** A Pittsburgban megjelenő „Amerikánsko-Slovenské Noviny“, mely tudomásunk szerint ki is van tiltva Magyarország területéről, különös tervet akar megvalósitani. Először az amerikai tót munkás-egyleteket egy „Nemzeti tót egységgé“ (Národny Slovensky Spolok) egyesitette és ez tényleg sikerült neki; most e nemzeti tót egység segitségével pénzgyüjtéseket inditott meg a magyarországi „elhagyatott tótság“ nemzetiségi czeljaira. A lap, mely hat év óta áll fenn s mely hetenkint igen tekintélycs alakban, kéthasábos nagy 12 lapon jelenik meg, ezreket remél évenkint összehozni a magyarországi tótok nemzetiségi szükségleteire. Két utolsó számában a gyüjtés megkezdődött és közel 100 dollárt eredményezett. A lap élén Rovnianek, valamely felvidéki katholikus szemináriumból panszlávizmus miatt kizárt ember áll, aki igen agilis és a másklülönben politikailag előbb majdnem közönyös lapból első rendü tulzó nemzetiségi lapot kreált, melynek minden czikke és minden híre, sajnos, a tótokat egyenesen fajgyülöletre tanitja a magyarság ellen. Hogy e lap milyen chauvinista, kitetszik abból is, hogy az amerikai tótokat olvasásra buzditva, óvva inti a Budapesten megjelenő két tót lap olvasásától s kizárólag a turócz-szentmártoni s az ezek által ajánlt lapokat ajánlja. Utolsó számában „Tótság“ czimü czikkében 10 tót lapot ismertet, melyek Magyarországon jelennek meg s melyeket előfizetésre és olvasásra ajánl s e czikkét igy fejezi be: „Ezeken kivül Pesten megjelenik ugyan még két tót nyelven irott lap, de ezek renegát, magyarón szellemtűek, melyek a volt Matica lopott pénzén adatnak ki s a magyarón kormány kezére mennek és elmozditják a magyarón törekvéseket, hogy minél-előbb kihaljon az utolsó tót lélek is. De ilyen lapokat nem is ajánlhatunk, mert azok megmérgezik a népet!“ A nevezett amerikai tót lapba sürün ir czikkeket Sasinek, a tót Matica volt titkára s ismeretes történelmi fantáziájával látja el az amerikai tót kivándorlókat.

— **A százesztendősök falva.** A pétervári statistikai hivatal kimutatása szerint Kamenecz orosz faluskában huszonhárom 100—114 éves ember él; ezek közül 13 férfi 10 nő.

*) Fogadja Bizot személyesitője azt a jóakaró figyelmeztetésünket, hogy a tulzásoktól óvakodjék. Szerk.

Heti naptár.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protest. naptár	Izraelita naptár
17 Vasárnap	C 2 Jézus sz. n.	C. 2 Antal	17
18 Hétfő	Piroska sz. vt.	Piroska	18
19 Kedd	Kanut kir. vt.	Március	19
20 Szerda	Fábián és Seb.	Fábián és Seb.	20
21 Csütörtök	Ágnes sz. vt.	Ágnes	21
22 Péntek	Vincze szrp. vt.	Vincze	22
23 Szombat	Bold. Assz. elj.	Izaiás	23Sab. Schem.

Nyilt-tér.*)

Egész selyem, mintázott Foulardokat méterenként 85 krtól egész 4 frt 65 krig (mintegy 450 különböző árnyalatban) megrendelt egyes öltönyökre, vagy egész végekben is szállít házhoz szállitva, postabér- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállito) **selyemgyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Svájczba czimzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. 6

(* E rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért sem alakjáért nem felelős a Szerk.

A kopogó alatti **Hirschner Gáspár-féle házban** 5 szoba, konyha és stb. hozzátartozókból álló

lakás kiadó

május 1-től, megjegyezve, hogy a ház előtt csinos **virágos kert** van. — Bővebb felvilágositást szerezhetnj a fenntnevezett tulajdonosnál. 1—3

A legjobb szer vizkór minden neme, valamint utóbajai ellen m. sárgaság húgy és hól aghurut, légzésibántalmak, májbaj stb. a hires

HYDROPSIN

(orvosok által ajánlva)

Grobstein Seeapotheke,

Gmunden, felső Austria.

1 palaczk ára útmutatással 1 frt, csomagolással 1 frt 20 kr. 5—10

Bor-kivonat.

Igen egészséges és jó bornak azonnali készitéséhez melyet valódi természetes bortól megkülönböztetni nem lehet, ezen kipróbált különlegességet ajánlom.

Két kilo (100 liter borhoz elégséges) ára 5 frt 50 kr. Receept ingyen mellékeltetik.

Jó siker és egészséges gyártmányért jótállok.

Szesz megtakaritás

érhető el felülmulhatlan szesz erősitő esszenciámmal: ez az italoknak kellemesen vágó izt-kölcsönöz s csak nálam kapható.

Ára 3 frt 50 kr. kilonként (600—1000 literre) használati utasitással együtt.

Ezen különlegességeken kivül Rum, Cognac, finom Liqueurök stb. gyártásához szükségelt összes esszenciákat ajánlok felülmulhatlan minőségben. Receptek ingyen mellékeltetnek. Arjegyzék bérmentve.

Pollak Fülöp Károly

esszenczia különlegességek gyára Prágában.

Szolid ügynökök kerestetnek 15—50

Becsét veszti

a legválasztékosabb étel is, ha nincs étvágynk.

Az étvágy gerjesztésére, úgy mint mindennemü gyomorbajok ellen melegen ajánljuk t. olvasóink figyelmébe **Egger dijjutalmazott**

SZÓDA-PASZTILLÁIT.

Kaphatók 30 kros eredeti dobozokban a monarchia összes gyógyszertárában, valamint az

EGGER A. Fia czég

gyógyszer különlg. gyárában **Bécs**

Kapható Selmeczbányán: Sztankay Ferencz és Margócsy János gyógyszerészeknél. Korponán: ifj. Eisert Pál gyógyszerésznél. Ipolysághon: Berko István gyógyszerésznél. 7—15

LE GRIFFON

a legjobb szivarkapapir

a legjobb szivarka hüvelyek.

2—13

Nyomatott a kiadó-tulajdonosok Joerges Ágost özv. és Fia könyvnyomdájában Selmeczbányán. 1892.